

Protocol Medisch Handelen op Eenbes Basisscholen

13-11-2015

Voorwoord

De Kinderopvang, de Peuterspeelzaal en het Primair Onderwijs worden steeds vaker gevraagd te helpen bij het toedienen van medicatie aan hun kinderen. De toenemende vraag wordt veroorzaakt door een tweetal factoren:

- Passend onderwijs, waardoor steeds meer kinderen met medicatie in het (regulier) onderwijs terecht komen.
- Het samenkomen van kinderopvang en onderwijs waardoor een kind overdag langer van huis is en daardoor thuis geen medicatie kan krijgen.

Soorten medische handelingen op school

- Handelingen waarvoor de wet BIG (Beroepen Individuele Gezondheidszorg) niet geldt.

Bijvoorbeeld het geven van medicijnen, dat kan zijn het geven van een 'paracetamolletje' of andere medicijnen, het behandelen van een insectenbeet met bijvoorbeeld Azaron, een pleister etc.

- Handelingen waarvoor de wet BIG wel geldt.

Bijvoorbeeld het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding. Deze mogen slechts worden uitgevoerd door artsen en verpleegkundigen.

Voorkomende situaties

Over het algemeen kan men een drietal verschillende situaties onderscheiden, als het gaat over medische handelingen :

- A. Een kind wordt ziek op school.
- B. Ouders/verzorgers vragen om het verstrekken van medicijnen aan de leerling op school.
- C. Ten behoeve van een leerling zijn medische handelingen nodig in het kader van de wet BIG. Denk aan sondevoeding, het toedienen van een injectie of het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje.

A: Een kind wordt ziek op school

1. Een leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk op school: de leraar moet direct bepalen hoe hij moet handelen. In zijn algemeenheid is een leraar niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is geboden. Uitgangspunt: een kind dat ziek is, gaat naar huis.
2. In geval van ziekte zal er altijd contact opgenomen met de ouders om te overleggen wat er dient te gebeuren (is er iemand thuis om het kind op te vangen, wordt het kind gehaald of moet het gebracht worden, moet het naar de huisarts, etc.).
3. Ook wanneer een leraar inschat dat het kind met een eenvoudig middel geholpen kan worden, is het gewenst om eerst contact te zoeken met de ouders. Advies: laat het kind met de ouders bellen. Vraag daarna om toestemming aan de ouders om een bepaald middel te verstrekken.
4. Wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn, kan het kind niet naar huis gestuurd worden. Ook kunnen zware medicijnen niet zonder toestemming van de ouders verstrekt worden.
5. De leraar kan besluiten, na overleg met een collega, om zelf een eenvoudig middel te geven. Daarnaast moet hij inschatten of niet alsnog een (huis)arts geraadpleegd moet worden.

Bij twijfel wordt altijd een arts geraadpleegd. De leerkracht blijft het kind voortdurend observeren om het ziektebeeld te monitoren.

6. Een huisarts wordt geraadpleegd bij:

- toename van pijn;
- misselijkheid;
- verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krimpen);
- verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur) en
- verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid).

B: Ouders/verzorgers vragen om het verstrekken van medicijnen aan de leerling op school

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens lesuren. Te denken valt bijvoorbeeld aan puffjes voor astma, antibiotica, of zetpillen bij toevallen (een aanval van epilepsie). Ouders kunnen aan schoolleiding en leerkracht vragen deze middelen te verstrekken. Schriftelijke toestemming van de ouders is hierbij noodzakelijk. Het gaat om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden. Bij leerlingen waar mogelijk een zetpil gezet moet worden is het belangrijk dat de leerling op de hoogte is van de mogelijkheid dat een leraar dit moet doen. Voor het zetten van een zetpil is het verplicht dat er een tweede persoon aanwezig is.

De schoolleiding legt schriftelijk vast om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend en op welke wijze dat dient te geschieden. Ook wordt de periode vastgelegd waarin de medicijnen moeten worden verstrekt. Ouders geven hierdoor duidelijk aan wat zij van de schoolleiding en de leraren verwachten opdat zij op hun beurt weer precies weten wat ze moeten doen en waar ze verantwoordelijk voor zijn. Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders overlegd worden over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school. Een goed moment om te overleggen is als ouders een nieuwe voorraad medicijnen komen brengen.

Enkele praktische afspraken bij medicijntoediening

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind.
- Lees goed de bijsluiter zodat u op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn.
- Noteer, per keer, op een aftekenlijst dat u het medicijn aan het betreffende kind gegeven heeft.
- Als een kind niet goed op een medicijn reageert of als er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij het toedienen van een medicijn, bel dan direct de huisarts of specialist in het ziekenhuis.
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- Zorg er altijd voor dat u alle relevante gegevens bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van de leerling, de medicatie die is toegediend, welke reacties het kind vertoont en eventueel welke fout is gemaakt.

Het opbergen van medicijnen op school

Het bewaren van medicijnen op school moet tot een minimum worden beperkt. De medicijnen dienen in een afgesloten kast (koelkast indien dit nodig is), lade te worden bewaard.

Bijlagen

1. Voorbeeldverklaringen bij medisch handelen en richtlijn bij calamiteiten.
2. Reactie verzekeraar m.b.t. aansprakelijkheid.

C: Ten behoeve van een leerling zijn medische handelingen nodig in het kader van de wet BIG

Uitgangspunten

- Leraren zijn niet bevoegd om medische handelingen waarvoor de wet BIG geldt te verrichten.
- Leraren zijn bevoegd om medische handelingen (BIG) te verrichten als zij hiertoe bekwaam worden geacht door de zelfstandig bevoegde arts. Deze arts moet dan ook de leraar hebben geïnstrueerd. Artikel 35 Wet BIG geeft hiertoe de mogelijkheid. De arts geeft een schriftelijk ondertekende bekwaamheidsverklaring en een ingevulde instructie.
- Het schoolbestuur van Eenbes Basisonderwijs kiest ervoor op geen enkele Eenbesschool medewerking te verlenen aan het uitvoeren van een medische (BIG) handeling (situatie 3).
- Het schoolbestuur van Eenbes Basisonderwijs kiest ervoor onder voorwaarden medewerking te verlenen aan het geven van medicijnen (situatie 2).
- De individuele leraar mag weigeren handelingen (al dan niet vallend onder de wet BIG) uit te voeren waarvoor hij/zij zich niet bekwaam acht. Dit is conform het arbeidsrecht.
- De schoolleiding kan ruimte ter beschikking stellen waarin derden medische handelingen verrichten (de ouders zelf, een verpleegkundige of doktersassistent bijvoorbeeld).

De wet BIG en bovenstaande is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

Aansprakelijkheid

Voor werkzaamheden die in het kader van een dienstbetrekking worden verricht heeft artikel 6:170 Burgerlijk Wetboek een speciale aansprakelijkheidsregeling vastgelegd. De werkgever is aansprakelijk voor schade, aangericht door een fout van een ondergeschikte. De werknemer kan zelf civielrechtelijk aansprakelijk worden gesteld, maar kan die aansprakelijkheid doorschuiven naar de werkgever.

Hooguit kan de werknemer strafrechtelijk aansprakelijk zijn, maar dat is alleen aan de orde als de werknemer bijvoorbeeld niet bevoegd was om de medische handeling te verrichten (zie uitgangspunt 1) of ernstig nalatig is geweest bij het verrichten van de medische handeling (bijvoorbeeld verkeerde medicijnen, of een veel te hoge dosis heeft gegeven), waardoor de leerling ernstige gezondheidschade is berokkend. Het schoolbestuur van Eenbes Basisonderwijs heeft de aansprakelijkheid verzekerd bij een verzekeringsmaatschappij. Zie bijlage 2.

Het hebben van een medisch handelingsprotocol is belangrijk op school. Het volgen van de werkwijze van het protocol sluit niet uit dat de leerkracht aansprakelijk gesteld zou kunnen worden bij calamiteiten, maar versterkt wel diens positie. Zelfs als ouders de leerkracht toestemming hebben gegeven tot het geven van medicijnen aan hun kind kan de leerkracht verantwoordelijk worden gesteld.

Aanvaarden van verantwoordelijkheid

De schoolleiding aanvaardt met het toedienen van medicijnen aan een kind dat zij aansprakelijk gesteld kunnen worden. Om risico's voor aansprakelijkheid tot een minimum te beperken, wordt van een toestemmingsformulier gebruik gemaakt. Zie de bijlagen: bijlage 1.